

W. BIEGAŃSKIEGO · W · CZĘSTOCHOWIE

EX · LIBRIS · M · B · P · IM · DR ·

BIBLIOTEKA PUBLICZNA im. W. Biegańskiego w CZĘSTOCHOWIE

PRAWA REPRODUKCJI ZASTRZEŻONE

COPYRIGHT RESERVED

GONIEC CZĘSTOCHOWSKI

DZIENNIK POLITYCZNY, SPOŁECZNY, EKONOMICZNY I LITERACKI.

PRENUMERATA WYNOŚI: Rocznie rb. 6, półrocznie rb. 3, kwartalne rb. 1 k. 50, miesięcznie kop. 50, wraz z przesyłką pocztową lub odnośnikiem do domów. Zagranicą, za markami pocztowymi, dopłaca się miesięcznie kop. 60.

Redaktor lub jego zastępca przyjmują interesantów codziennie z wyjątkiem dni świątecznych od g. 8-10 wiecz. Rękopisów nadesł. redakcja nie zwraca.

CENA

6 GROSZY

GENY OGŁOSZEŃ: Za wiersz petytowy jednozłotowy lub jego miejsce: Nadruknie k. 50, przed tekstem k. 40, za tekstem: 3 kol. i nekrologi po kop. 25, na 4 kol. po kop. 40. Drobne ogłoszenia po kop. 3 za wiersz. Najniższa ogłoszenie kop. 25. Ogłoszenie treści matry omiarniej o 50 proc. drożej. Za dołączenia prospektów lub reklam po 6 rubli od 1000 egzemplarzy.

PRENUMERATE I OGŁOSZENIA przyjmują wszystkie księgarnie, kantory i biura ogłoszeń: w Warszawie, Łodzi i miastach prowincjonalnych.

Adres REDAKCJI I ADMINISTRACJI CZĘSTOCHOWA - II-ga ALEJA Nr. 38. - TELEFON Nr. 50.

Slaba czy silna Polska?

III.

Duch wielkiego czasu wymaga wielkich czynów i wielkich postanowień. Wielkim czynem historycznym, politycznym a nawet wszechświatowego znaczenia będzie restytucja Polski.

Ale tylko taka restytucja, taka samodzielność, która byłaby zgodną z naszymi historycznymi i politycznymi dążeniami. O sprawie polskiej jeżeli będzie decydować krótkowzroczni ludzie o prowincjonalnym, ciasnym punkcie widzenia, nie zdobędą się na wielki czyn. Trzeba wielkich umysłów, by zgodnie z godnością naszą narodową, wielkością polityczną i historyczną rozwiązać sprawę polską. Wszelkie kompromisy i półśrodki nie doprowadzą do celu. Nie chodzi tu przecież o utopje polityczne, ale o zupełnie realne zagadnienie wskrzeszenia państwa polskiego, które istniało już dziesięć wieków ku chlubie cywilizacji i kultury zachodnio-europejskiej. Nowe państwo polskie, które ma powstać dziś w XX wieku, zapewne, że nie może być odrazu wielkiem i potężnym; nie możemy marzyć o odzyskaniu wszystkiego, tego wymaga od nas trzeźwy rozum polityczny i realna ocena warunków. Szczytem jednak niemądrości politycznej byłoby tworzyć takie państwo, które by miało w sobie zaród śmierci, które byłoby tworem anemicznym i słabym. Takie państwo nie dałoby szerszości ani nam, ani sąsiadom. Chodzi o wielkie cele i dążenia całej środkowej Europy, a do nich dojść można przez stworzenie wielkich czynów.

Tym wielkim czynem mądrości politycznej, zgodnym z wymaganiami chwili dziejowej, może być państwo polskie samodzielne, oparte o możliwą siłę zbrojną.

Jest to zapewne jedna z najtrudniejszych kwestji politycznych sprawa ta jednak wkrótce rozwiązana być musi. Rozwiązanie to zaś powinno być zgodne zarówno z realnymi warunkami chwili dziejowej, jak i z naszymi narodowymi postulatami.

Dr. Wacław Orłowski.

W sprawie Parku Narodowego.

Zamieściliśmy onegdaj artykuł p. dyr. Walerjana Kuropatwińskiego, który projektuje urządzenie w stolicy parku, będącego mapą poglądową Polski.

Z tej okazji warto przypomnieć, że gmina Heilbronn w księstwie Salzburskiem, może poszczycić się taką samą rzeczą, podziwu godną. Jest nią prawdziwa mapa księstwa, wykonana z cementu. Mapa daje dokładny przegląd całego księstwa, wraz z wszystkimi górami, dolinami, rzekami, miastami i wsiemi.

Z największą dokładnością wykonana mapa, na której odnaleźć można najmniejsze nawet wzgórza i dołki, zajmuje przestrzeń 3,000 metrów kw.

1 metr kwadrat, mapy równa się 800 metrom rzeczywistej przestrzeni, a co do wyniosłości wzniesień, to 45 ctm. równa się 1000 metrom rzeczywistej wysokości.

Części skaliste wykonane są przy użyciu odpowiednich rodzajów formacji skalnych, a z taką dokładnością, że na mapie można odbywać studia geologiczne. Granice kraju i linie kolejowe oznaczone są z nadzwyczajną dokładnością.

Wsie i osady wykonane są z porcelany.

Mapa ta umieszczona jest na łące, którą twórca jej, rzeźbiarz Józef Pornbocher w tym celu zakupił. Z dwu stron urządzone są obszerne tarasy, z których można obejrzeć całe dzieło.

Rzeźbiarz pracował nad swem dziełem z nadzwyczajną piśnością od roku 1906 i włożył w nie cały swój majątek K. W.

WOJNA.

Komunikat niemiecki.

BERLIN. (W. B. T.) Urzędowo donoszą 18 sierpnia:

Wschodni plac boju.

Grupa wojsk generała marszałka polnego v. Hindenburga:

Poza niewielką, ale zacieklą walką na zachód od jeziora Nobel, która dotychczas nie została jeszcze rozstrzygnięta; odbywały się tylko nieznaczne potyczki między strażami przednimi.

Front generała jazdy Arcyksięcia Karola:

Na froncie armji generała hr. v. Bothmera wojska tureckie odparły nacierające oddziały rosyjskie.

W Karpatach rozszerzyły się postępy, poczynione na Starej Obczyźnie. Wzięto około dwustu jeńców i zdobyto kilka karabinów maszynowych.

Zachodni plac boju.

Na północ od Sommy, nie zwalając na olbrzymie straty, nieprzyjacieli prowadził w dalszym ciągu swe silne natarcia. Anglii wyprowadzili tu do walki kilka nowych dywizji.

Na południe od Moulis udało się im przesunąć jedną z naszych linii, na pewnej szerokości, do położonej tuż obok innej linii, natomiast na północ od Posieres i wprost na zachód od lasu Foureaux zostali oni gładko odparci.

Francuzi odłożyli znów swe natarcia do godzin nocnych. Dute sły natarły około północy na nasze stanowiska między Guilleumont a Maurepas. Odparliśmy je krwawo.

W wysuniętej naprzód części naszych linii na północ od Hardecourt odbywała się zacięta walka; dotychczas nierozstrzygnięta.

Działalność artylerji jest wciąż bardzo ożywiona.

Na prawym brzegu Mozy natari nieprzyjacieli wieczorem na szerokim froncie między fortem Thiaumont i lasem Chapitre, jak również w zachodniej części lasu Górskiego. We wsi Fleury walka trwa dotychczas, pozatem jednak natarcie wszędzie zostało przełamane.

Pod Nesle w dniu 16 ym sierpnia nasze działa zmusiły do wyładowania dwa dwupłatowce francuskie.

Balkański plac boju.

Po bezskutecznych atakach koalicji, które się odbywały w ciągu dni ostatnich, przystąpiły wojska sprzymierzone do przeciwnataku.

Zdobyto w walce Florynę, bronioną przez dywizję serbską.

Niemieckie statki powietrzne atakowały z powodzeniem rosyjskie przeciwtorpedowce i łódź podwodną, na północ od Karaburun.

Rosyjski komunikat urzędowy z dnia 11 sierpnia wieczorem wspomina o zniweczeniu pod Monasterzyskami jednego bataljonu niemieckiego pułku rezerwy nr. 3 ogniem karabinów maszynowych.

Wbrew temu stwierdzono, że bataljon ów w tej okolicy stracił wogóle dwóch ranionych.

Naczelne dowództwo armji.

Komunikat austriacki.

WIEN. (W. B. T.) Urzędowo donoszą 18 sierpnia:

Rosyjski plac boju.

Front gen. marsz. pol. Arcyksięcia Karola.

Podczas zdobywania góry Stara Obczyzna wojska sprzymierzone zabrały 200 jeńców i dwa karabiny maszynowe.

Na południe od Horozanki bataljon austriacko - węgierskie wyparły nieprzyjaciela z rowu czołowego.

Wojska cesarsko-ottomańskie, walczące przy armji generała hr. Bothmera, odparły próby ataków nieprzyjacielskich.

Grupa wojsk gen. marsz. pol. von Hindenburga.

Na froncie generała - pułkownika Boehm-Ermollego przeciwnik w ostatnich dniach poniósł tak dotkliwą klęskę, iż wczoraj zachował zupełny spokój.

Na froncie wołyńskim urządzone są skuteczne wycozki.

Włoski plac boju.

Nieprzyjacielski ogień działowy na nasz nowy front w obrębie Gorycji trwa dalej.

Poza odpartym atakiem Wiochów na wzgórze na południowy zachód od San Grada di Merna nie doszło do walk piechoty.

Albański plac boju.

Nie wydarzyło się nic szczególnego.

Zastępca szefa sztabu generalnego v. Hoefera
Feldmarszałek-porucznik.

Komunikat rosyjski.

Urzędowo donoszą, dnia 18 sierpnia:

Po południu:

Front zachodni.

Na południu od Brzeżan nad Złotą Lipą nasze siły zbrojne obsadziły niektóre punkta na zachodnim brzegu rzeki. Nieprzyjaciel wykonał kontrataki i powstrzymał nasz dalszy pochód.

W okolicy ujścia Złotej Lipy do Dniestru wojska nasze walcząc uczyniły wszędzie postępy. Przeciwnik stawia tu zacięty opór.

Nad Bystrzycą obsadziliśmy miejscowości Sołotwinę i wieś Maniowa na południowym zachodzie od Sołotwiny.

W okolicy Delatyn—Worochta pod naciskiem naszym nieprzyjaciel cofnął się dalej ku zachodowi.

Na zachodzie od linii Worochta—Ardzeluza wojska nasze zajęły cały szereg wzgórz.

Pod Kirlibabą, w okolicy góry Kapul (19 klm. na północy od Kirlibaby) ogniem naszym odparto ataki nieprzyjaciela.

Po zakończonem obliczeniu, ogólna zdobycz wojsk generała Brusilowa za czas od 4 lipca do 13 sierpnia w ciągu operacji do zdobycia rozbudowanej w ciągu zimy linii niemieckiej i austriackiej od Prypei aż do granicy rumuńskiej, przedstawia się jak następuje: Jeńcy, oficerowie i żołnierze (wojska polowe, etapowe, tren, personel sanitarny itd.), działa i karabiny maszynowe.

1. Armia generała Kalndina, 2,384 oficerów, 107,225 żołnierzy, 147 dział, 459 karabinów maszynowych, 146 przyrządów do rzucania bomb i min

2. Armia generała Leszczyńskiego: 2,139 oficerów, 100,578 żołnierzy, 127 armat, 424 karabiny maszynowe, 44 przyrządów do rzucania bomb i min i przeszło 35 wozów amunicyjnych.

3. Armia generała Zacharowa: 1,967 oficerów, 87,248 żołnierzy, 76 dział, 232 karabiny maszynowe, 119 przyrządów do rzucania bomb i min i przeszło 128 wozów amunicyjnych.

4. Armia generała Szczerbaczewa: 1,267 oficerów, 55,794 żołnierzy, 55 armat, 211 karabinów maszynowych, 29 przyrządów do rzucania bomb i min i 129 wozów amunicyjnych.

Ogółem: 7,757 oficerów, 350,845 żołnierzy, 405 armat, 1,323 karabinów maszynowych, 388 przyrządów do rzucania bomb i min, 292 wozów amunicyjnych. Prócz tego zdobyto wielką ilość karabinów, 30 wiorst materiału kolejki polowej, przyrządy telefoniczne, liczne składy artylerji i sprzęty pionierskie.

Wieczorem:

Front zachodni.

Sytuacja naogół nie uległa zmianie.

Urzędowo donoszą 17 sierpnia:

Według rosyjskiego komunikatu południowego, wojska generała Brusilowa zabrały w czasie ostatnich operacji 198 oficerów, 7,308 żołnierzy, 27 lekkich dział polowych, 17 ciężkich, 70 karabinów maszynowych, 29 przyrządów do rzucania bomb i przeszło 14,000 pocisków.

Cyfy te należy dodać do danych, przytoczonych w komunikacie z d. 16 b. m. W komunikacie wieczorowym powiedziano, iż sytuacja na froncie zachodnim nie uległa zmianie.

Komunikat francuski.

Sprawozdanie urzędowe z dnia 16 sierpnia:

Na froncie Somme była czynną artylerja nasza i skierowała obszerny

ogień niszczący na urządzenia nieprzyjaciela. Działalności piechoty nie było.

Liczba wziętych przez nas w ciągu dnia wczorajszego na północy od Somme nieranionych jeńców wynosi przeszło 200. Zdobyliśmy 5 karabinów maszynowych.

Na pozostałych frontach zwykły ogień armatni.

— 3 —

Ataki lotnicze na Baranowice.

BERLIN 18 | 8. „Sprawozdawca „Taegliche Rundschau“ donosi z Baranowic:

Dnia 11 bm. usiłowali Rosjanie ponownie lecz napróżno uszkodzić atakami lotniczymi Baranowice, jako główny punkt węzłowy kolei. Wystrzelił jeden z nowych wielkich aparatów bojowych, Sikorskiego, w towarzystwie dwu małych dwupłatowców francuskich.

Lotnicy lecieli nad frontem naszym na b. znacznej wysokości jednak nasze działa obronne obsypały ich natychmiast ogniem, tak że Francuzi zawrócili. Aparat Sikorskiego, nadzwyczajnej wielkości i potężnej rozpiętości skrzydeł, prowadził lot swój w dalszym ciągu, rzucając ogółem sześć bomb, z których pierwsza zabiła jednego człowieka, dwie osoby zaś lekko zraniła. Ofiarą jej padły także jakies schody i staru szopa, pokryta dachem dziurawym.

Wszystkie następne bomby spadły w ogródzie lub kartofliska.

Hiszpanja i Austria.

GENEWA, 18 | 8. Według informacji „Petit Journal“ ambasador austriacki w Madrycie onegdaj i wczoraj konferował długo z prezesem ministrów hiszpańskich. Konferencji tej w dyplomatycznych kołach hiszpańskich przypisują wielką wagę.

Rozstrzygająca chwila.

STOKHOLM 18 | 8. „Ruzskij Inwalid“ pisze, że rozstrzygnięcie na froncie rosyjskim jest bliskie.

W ciągu najbliższych czterech tygodni rozstrzygnie się zapewne najwazniejszy okres tej wojny. W każdym razie już sierpień odpowie nam ostatecznie na pytanie, czy będzie potrzebna kampanja zimowa.

Zwycięstwo nad nieprzyjacielem można osiągnąć tylko na polu bitwy. — Wielki zwrot powinien nastąpić w ciągu 4 tygodni.

Czy Rosja zawrze pokój oddzielny?

GENEWA, 18 | 8. Dziennik „Eclair“ dowiaduje się z Londynu: rząd angielski zażądał w Petersburgu przyjacielskich wyjaśnień o zamiarach Stuermera, a to z powodu obiegujących pogłosek, jakoby Rosja zamierzała zawrzeć pokój oddzielny. — Stuermer dał odpowiedź, w której stwierdził najzupełniejszą jednomyślność rządu rosyjskiego z planami koalicji.

Warunki pokojowe.

Wpływowy tygodnik angielski „Nation“ z dn. 15 lipca pisze o warunkach pokojowych co następuje:

„Kancelarz niemiecki dał niedawno temu w „Norddeutsche Allgemeine Zeitung“ odpowiedź swoim krytykom, którzy chcieli się dowiedzieć o jego celach wojennych. Kancelarz zwrócił się przeciwko tym, którzy mówili o nieograniczonych aneksjach, przyczem stawia trzy żądania:

1) Możliwość napadu od strony Belgji, Francji i od Wschodu ma ustać;

2) Polska ma zostać państwem buforowym, przez co granica rosyjsko-niemiecka ulegnie skróceniu;

3) Niemiecki handel światowy musi bez przeszkód rozwijać się.

„Nation“ stwierdza, że polityka kancelarza nie ma zamiarów zdobywczych i pisze w ten sposób o Polsce: „Jeżeli kancelarz mówi o przysziem polskiem państwie buforowym, to jest to pierwsze jasne ustalenie niemieckiej polityki urzędowej.

Nie dowiadujemy się jednak, czy rzezcone państwo będzie tylko księstwem warszawskiem, czy też na nowo zjednoczoną Polską, która obejmować będzie także i Galicję.

Następnie „Nation“ przytacza ewentualnie warunki, które według przypuszczeń mogłoby doprowadzić do konferencji pokojowej:

1) Żadnych nabytków terytorjalnych, 2) Niezawisła Polska, 3) Żadnej wojny handlowej.

„Rheinische Westfaelische Zeitung“ opatruje wywody tygodnika angielskiego uwaga, że są one wysunięciem macek, aby dowiedzieć się, co w Niemczech sądzą o wojnie. Togo samego zdania jest również berliński „Vorwarts“.

Heydebrand o pokoju.

BERLIN, 18 | 8 D. 14 b. m. przywódca zachowawców pruskich dr. Heydebrand wygłosił w Frankfurcie nad Menem mowę o obecnej wojnie. Z mowy tej przytaczamy następujące ustępy:

„Kwestja, która nas przedewszystkiem interesuje, jest: Co nam winien przynieść pokój?

Odpowiedź na to pytanie brzmi: Musi to być taki pokój, że nasi przeciwnicy pomyśleć nie będą mogli o tem, aby po dwóch lub trzech latach rozpocząć z nami nową walkę.

Belgia, której bynajmniej anektować nie chcemy, musi nam dać gwarancję, że nie stanie się w przyszłości bramą, przez którą Anglii wtrącają do krajów niemieckich.

Jest to rzeczą wojska, jak mają być zabezpieczone granice naszej ojczyzny na wschodzie. Dla nas, jako dla obywateli niemieckich jest rzeczą ostatecznie daleko ważniejszą otrzymać kraje nadbaltyckie, będące krajami niemieckimi, niż Polskę.

Rumunja.**Rada wojenna.**

BUKARESZT 18 | 8. „Steagul“ donosi, że wczoraj w ministerjum wojny odbyły się narady, w których uczestniczyli: prezes ministrów rumuńskich, sekretarz generalny ministerjum wojny komendant trzeciego korpusu armji i rosyjski attache wojskowy, pułkownik Tatarinow.

Bliska decyzja Rumunji.

BUKARESZT 18 | 8. Bukareszteńska „Minerwa“ pisząc o rumuńskiej radzie gabinetowej, stwierdza, że pytanie, czy Rumunja ma wziąć udział w obecnej wojnie, czy nie, zostanie rozstrzygnięte jeszcze w ciągu bieżącego miesiąca.

Nadzwyczajne posiedzenie parlamentu.

Rada gabinetowa uchwaliła zwołanie parlamentu w drugiej połowie bieżącego miesiąca na sesję nadzwyczajną.

Rząd złoży oświadczenie co do swojej polityki zagranicznej.

Naprzężenie.

BUDAPESZT, 18 | 8. „Magyar Ország“ donosi:

Rumuński prezes ministrów Bratlanu do tej pory nie odpowiedział na ostatnią notę koalicji. Rosja poczyniła już na granicy rumuńskiej

wszelkie możliwe zarządzenia. Służbę graniczną, w miejsce dawniejszych nielicznych straży, pełnią obecnie całe pułki rosyjskie. — Granicy nie wolno przekraczać, a kupcy rumuńscy, bawiący w celach handlowych w Rosji, otrzymali polecenie natychmiastowego wyjazdu. Rząd rosyjski chce być przygotowany na wszystkie ewentualności, żądanie przemarszu wojsk rosyjskich przez terytorjum rumuńskie.

O przemarsz wojsk.

BUKARESZT 18 | 8. „Berlingske Tidende” donosi: Według informacji, otrzymanych z Wiednia, postawie austriacko węgierski i niemiecki w Bukareszcie wystąpili wspólnie do rządu rumuńskiego, zwracając uwagę, że pozwolenie na przemarsz wojska rosyjskiego przez terytorjum rumuńskie nie dałoby się pogodzić ze stanowiskiem neutralnym Rumunii.

Krok ten stoi w związku z rozporządzeniem w ostatnich czasach w prasie rumuńskiej twierdzeniem, jakoby tego rodzaju zezwolenie na przemarsz wojsk obcych niekoniecznie musiały oznaczać naruszenie obowiązków neutralności.

Przygotowania Rumunii.

BUKARESZT, 18 | 8. Rumuński ministerjum wojny wydało rozporządzenie, mocą którego wszystkie fabryki państwowe mają utrzymywać w pogotowiu wyroby swoje wyłącznie na potrzeby armii.

BERNO, 17 | 8. „Utro Rossii” podaje w depeszy z Bukaresztu następujące wiadomości:

W całej Rumunii odbywa się spis samochodów i sprawdzanie szoferów. Odbywają się transakcje wśród wyższej komendy armii rumuńskiej.

Zwolniono z pułków dla przyspieszenia sprzętu zbroja rezerwistów, robotników rolnych.

Zatrzymano nabyte w Rumunii przez kupców bułgarskich 8,000 wagonów nafty, benzyny i soli.

W Galacu skonfiskowano w porcie i na kolei 2,000 wag. kukurydzy, przeznaczonej na eksport, a obecnie zachowanej dla rozdania ludności niezamożnej.

W Bukareszcie zamazano czarną farbą latarnie przy pałacu królewskim i ambasadach niemieckiej i austriackiej, jako środek ostrożności na wypadek pojawienia się aeroplanów.

Komisja wywozowa pod pretekstem posuchy i gradu ograniczyła eksport.

Rumuńscy — Bułgarzy.

„Acht—Ur—Blatt” donosi z Bukaresztu: Były rumuński minister wojny. Trejnisseanu, przedstawia w „Universalu” niebezpieczeństwo bułgarskiego ataku i wskazuje, że Bułgarzy oddawna już czekają sposobności do napadu na Rumunię i odebrania jej Dobruży. Dziś nie Siedmiogród jest najważniejszą sprawą, lecz utrzymanie terytorjalnej integralności Rumunii. Dobrużę nie możemy oddać za żadną cenę, nawet za całe Węgry. Kwestję należy tedy postawić w ten sposób, czy nie byłoby wskazane zamiast oczekiwać ataku, odrazu wypowiedzieć wojnę Bułgarji, by przez to inicjatywę w swoje ręce ująć.

Wojna z Rosją.

GENEWA, 18 | 8. Z Petersburga donoszą, że mianowanie generała Kuropatkina generałem-gubernatorem Turkiestanu spowodowane zostało bardzo poważnymi wypadkami w Azji środkowej.

Chan Chiwy, który dotychczas najzupełniej oddany Rosji, przyłączył się do zbuntowanych turkmenów i porwał za sobą wszystkie inne ple-

Loteria dobroczynna 1916 r. Rady Głównej Opiekuńczej

Wyjątkowo korzystne widoki wygrania przy najniższej cenie biletu.

Główna wygrana:
150,000, 60,000 marek
i wiele wygranych
po **20,000, 10,000 mk. i t. p.**

Cały los	1/5 część losu
10 mk. 30 f.	2 mk. 6 f.

Loteria R. G. O. posiada tylko **jedną klasę** i każdy gracz za tę niską cenę bierze udział w rozegraniu **wszystkich powyższych wygranych.** Ciągnięcie będzie się odbywać od 2-go do 12-go października 1916 roku **publicznie.**

Wypłatę wygranych gwarantuje Bank Handlowy w Warszawie.

Każda loteria komuś zysk przynosi. **Loteria R. G. O.** przyniesie zysk **10189—** krajowi.

miona Szyckie. Mianowany świeżo generał-gubernatorem Turkiestanu gen. Kuropatkin, uważa sytuację za bardzo poważną i trudną. Wojna podjazdowa na terenie górzystym sprzyja niespodziewanym napadom, po dejmowanym przez turkmenów, dobrze obeznanym z miejscowością.

Przeciwno Bułgarji.

STOKHOLM 18 | 8. „Riecz” zamieściła odezwę do młodzieży rosyjskiej żeby zgłaszała się na ochotników przeciwko Bułgarji. Z ochotników tych ma być złożony oddzielnemu korpus, ewentualnie kilka kompanii, pod specjalnym dowództwem.

Generał Ruzsik.

PETERSBURG, 18 | 8. Przez Stokholm. Petersburska agencja telegraficzna ogłasza: Generał adjutant Ruzsik mianowany został naczelnym wodzem armii na froncie północnym.

Zbrojenia Ameryki.

WASZYNGTON, 18 | 8. Izba reprezentantów przyjęła projekt budowy floty, uchwalony jest przez senat. Liczba żołnierzy marynarki powiększona ma być o 7,400.

Trzęsienie ziemi we Włoszech

BERN, 18 | 8. „Secolo” donosi, że wczoraj wieczorem około godz. 10-ej dało się odczuć trzęsienie ziemi w Anconie, a o godz. 11-ej min 25 w nocy drugie znacznie silniejsze w Eano i Pesano. Agencja Stefani donosi, że w Anconie i Pesano mieszkańcy wielu domów opuścili mieszkania. Jak dotychczas, nie słyhać o ofiarach. W Rimini zawałilo się kilka domów, przyczem prawdopodobnie nie brak ofiar w ludziach. Cenzura włoska zakazała dziennikom wyliczać szkody wyrządzone przez trzęsienie ziemi.

Brak papieru gazetowego.

BUDAPESZT, 18 | 8. Centrala papieru dziennikarskiego na Węgrzech zawiadomiła wszystkie budapeszteńskie dzienniki, że zapasy papieru prawie są wyczerpane, a nabyć nowych zapasów na razie napotyka nieprzelamane trudności.

Samorząd miejski w okupacji austriackiej.

WARSZAWA, 18 | 8. Jak się dowiaduje „Dziennik Narodowy” z Lublina, 1 września pojawi się ma rozporządzenie w sprawie samorządu w miastach: Lublinie, Piotrkowie, Radomiu, Kielcach i miasteczkach Królestwa, pozostających pod zarządem austriackim

Prace przygotowawcze są już na ukłóceniu. Prawo wyborcze ma obejmować jaknajszersze warstwy społeczeństwa, podzielone na kilka kurji.

Komunikat w sprawie polskiej.

PETERSBURG 18 | 8. Nacjonalistyczny „Głos Rusi” wystąpił z artykułem „Kwestja polska”, w którym oświadcza. „Wojna jeszcze nie jest ukończona i chociaż mocno jesteśmy przekonani, że zakończona będzie dla nas korzystnie, sądzimy wszakże, iż polityka realna nie dopuszcza rozważania kwestji, której treść nie poddaje się obrachunkowi realnemu. Niewłaściwą rzeczą jest jedno: naród polski po bratersku będzie wynagrodzony przez Rosję za ofiary poniesione”.

Stuermer wyjechał w dniu 5 sierpnia powtórnie do obozu, gdzie kwestja polska ma być definitywnie rozstrzygnięta i zostanie zatwierdzony tekst komunikatu w sprawie polskiej”.

Informacje

profesora Jaworskiego.

PIOTRKOW 18 | 8. Wice-prezes N. K. N., prof. Wł. Jaworski, podczas swego pobytu w Piotrkowie, jak donosi „Dziennik Narodowy”, informował przedstawicieli tamtejszego społeczeństwa, jak następuje:

Jakikolwiek nowy podział Polski uważać należy za rzecz wykluczoną, tak samo niema też mowy o oddaniu Królestwa Polskiego Rosji”.

Każdy idealny polityk dla działalności swojej musi przyjąć pewne założenie. Założeniem tem jest że państwo polskie w obecnej wojnie powstać może i musi.

Mocarstwa centralne nie o nas tę wojnę wszczęły i nie o nas ją toczą. Przyznał to kanclerz Rzeszy niemieckiej jasno i otwarcie. Jednakże rozwiązać ją obecnie muszą. Z głosem i wolą narodu polskiego liczyć będą państwa Europy, dziś i później. Rolą naszą jest przedewszystkiem wykazywanie na każdym w roku, że jesteśmy narodem, wykazywać to zaś znaczy dokonywać nieustannie narodowego czynu. Renan powiedział: „L'existence d'une nation c'est un plebiscite de tous les jours „Die Nation ist, was eine Nation sein will”, mówi niemiecka maksyma i mówi słusznie. Trzeba zatem, aby świat dowiadywał się wciąż o jednoznacznej woli polskiej.

N. K. N. i ci, którzy go i Legjony powołali do życia, nie chcieli narazić się wobec historii na sąd który najwyższy poeta Dante wydał o tych co życie spędzili bez hańby i cześci, i zostali wmiészani w szeregi samo lubnych aniołów, ani wiernych Bogu, ani wrogich. Nie chcieliśmy, aby o nas zapisano: „Nie mówmy o nich spójrz raz i pójdź dalej”

Możliwość czynu polskiego istnieje. Co więcej istnieje już czyn polski. Istnieje i walczą legjony. Są one widocznym, dotykającym kształtem woli narodu polskiego. Każda akcja polityczna polska musi się na nich oprzeć”.

Jeszcze jedna przepowiednia

Horyń, rzeka należąca do dorzecza Dniepru, stanowiąca prawy dopływ Prypeci wypływa na północnej pochyłości wyżyny Podolskiej niedaleko granicy Galicji ze źródeł Łwy, na południowy wschód od Brodów, koło znanego z komunikatu Nowego Aleksisza. W nurcie tej rzeki wedle popularnej przepowiedni ma się odbić blask wschodzącej nad Polską jutrzeńki wolności w chwili, gdy Turek poię w niej będzie konia.

Oto treść przepowiedni:

"Polska nasiąka krwią swoich dzieci, użyźniona ich trupami, długo znośić będzie ciężar ciemności, ale nadejdzie czas kiedy... Muzułmanin konie napoi w Horyniu, Polacy licznik, jak drzewa litewskich borów, jak ziarnka piasku brzegów Wisły, jak burzany stepu, powstaną i walczą będą z wrogami. Pierwsze zwycięstwo odniosą w jarze Hańczarychy, drugo u mogił Perepiata i Perepiatychy, trzecie przy siedmiu mogiłach, czwarte i ostatnie między Reszczowem i Jańczą. I Polska będzie wielka i potężna po wieki wieków!"

Przybycie wojsk tureckich na front wschodniej Galicji i Wołynia czyni istotnie możliwym, że "muzułmanin" napoi konia w Horyniu, zwłaszcza w razie kontrofensywy w okolicy Brodów. Wówczas spełni się może i dalsza część przepowiedni.

Z Łodzi.

Orka przymusowa.

Włościanie w okolicy Łodzi otrzymali za pośrednictwem wójtów nakaz zorzenia gruntów, leżących odogiem przysposobienia ich tym sposobem pod zasiew żyta. Niestosujący się do rozporządzenia będą surowo karani.

Z Piotrkowa.

Wystawa wojenna.

W drugiej połowie bm. ma być w Piotrkowie otwarta wystawa sztuki, związana z obecną wojną. Na wystawie tej ma być również urządzone specjalny dział pamiętek z powstania 1863 r.

Wystawa zapowiada się bardzo interesująco i poważnie. Wybiegnie

ona daleko poza normy prowincjonalne i będzie jedną z najciekawszych wystaw artystycznych z okresu wojny obecnej.

Dochód z wystawy ma być przeznaczony na superarbitrowanych legionistów polskich.

Z Warszawy.

Kask legionistów.

Dziś w niedzielę „Liga Kobiet” urzędująca na ulicach Warszawy publicznie sprzedaje znaczka w postaci znaczka kasku legionisty z białym orłem na rzeź rodzin legionistów.

KRONIKA

Dzisiejsze zebranie Koła Macierzy Szkolnej.

Dziś, w niedzielę, d. 20 sierpnia r. b. o godz. 3 po południu, odbędzie się w Sali Straży Ogniowej Ochotniczej, Nadzwyczajne Ogólne Zebranie Członków Koła, według następującego porządku dziennego:

1. Wybór przewodniczącego Zebrania, 2. Sprawozdanie Zarządu, 3. Wybór 12 tu członków Zarządu, 3 ch członków Komisji Rewizyjnej i ich zastępców, 5. Wolne wnioski.

Za bilet wejścia na Zebranie służyć będzie kwit z opłaconej składki członkowskiej. Kwity te odbierać można z wczasu u skarbnika Koła p. reagenta Biernackiego (ulica Panny Marji nr. 20) lub też w dniu zebrania przy wejściu do sali.

Zjazd delegatów R. O.

Jak już pisaliśmy na wtorek 22 sierpnia zapowiedziany jest zjazd prezesów i delegatów poszczególnych R. O. miejscowych

Początek obrad o godz. 10 rano w lokalu biura R. O. Okr. częst. ul. Piękna 4 parter.

Zjazd ten zwołany jest celem poinformowania się wzajemnego członków zarządów R. O. i zapoznania się z działalnością ich na prowincji.

Częstochowianie na letniskach.

Prócz nielicznych mieszkańców naszego miasta, którzy wyjechali za czerpnąć świeżego powietrza do najbliższych wsi okolicznych, jak Mstów,

Lisienie i inne miejscowości, niewiele osób udało się do dalszych okolic.

Największą frekwencją cieszą się Ostrowy, gdzie ludność chrześcijańska reprezentuje zaledwie kilkanaście osób, a przeważną większość, bo kilkaset osób tworzą letnicy żydzi z alei I i Nowego Rynku.

Nie lepiej jest w Złotym Potoku, gdzie również dominują zamożniejsi kupcy częstochowscy.

Wiele rodzin chrześcijańskich, nie mając funduszy na wyjazd na wieś wynajęło ogrody za domami w ul. Panny Marji i innych, gdzie działaw bawi się dziećmi cały, korzystając w ten sposób z nieco świeższego powietrza. Reszta spędza lato w alejach i parkach

Burza.

W sobotę 19-go sierpnia w porze przedpołudniowej przeszła w bezpośrednim pobliżu Częstochowy burza z ulewą i grzmotami. W mieście padał tylko deszcz.

W sprawie paszportów.

W obrębie Komisarjatu I wywiszone ogłoszenie poniższe:

„Z rozporządzenia p. Naczelnika powiatu podaje się niniejszym do wiadomości, że kto 1 września br. nie wykupi paszportu familijnego ten nie może otrzymać wcale kartek ani na chleb ani na cukier”.

Ofiara.

Stosownie do przyrzeczenia danego z okazji dziesięciolecia swej firmy właściciel składu aptecznego w Starym Rynku № 21 p. A. W. Hoffman złożył w administracji naszego pisma rb. 6 do równego podziału na 3 cele, mianowicie: Tow. Op. Szkolnej, Kropię Mleka (żydowska) i sieroty po legionistach.

W tym tygodniu ten sam ofiarnik nad Bezdomnymi dziećmi, Dom starców i kaczek oraz na herbaciarnie dla szkolnych.

Zapis dzieci w szkołach T. O. S.

Jesteśmy proszeni o podanie do publicznej wiadomości, że zapisy dzieci do szkół Opieki odbywać się będą przez trzy dni, a mianowicie: w po-

Na dzisiaj.

Niemalą atrakcją ubiegłego tygodnia była pielgrzymka legionistów ozdrowieńców z Kamińska.

Szczęśliwy kto odzian był w mundur żołnierza, kto salutował, a nie kłaniał się po cywilnemu, gdyż czekały go owacje, suty posiłek i ciągnęła troska panien Ligi Kobiet o to, by gość się dobrze czuł i bawił, choćby był najniższej szarzy i niczem się w boju nie odznaczył.

Trzeba było widzieć ataki kwiatowe i energię z jaką bombardowały dziewoje oblicza żołnierzy kwiatkami, co więcej całami buketami róż i pod lejszego kwiecia, nieraz z korzeniami rwanego.

A legionista? „spojrzał, zasalutował, jakby brygadjer przed nim stał”, wreszcie uśmiechnął się i czemże mógł się rewanżować, jak nie dziańską piosnką i opowieścią z frontu „jak to na wojence ładnie”.

Ach, te opowieści z frontu! Trzeba mieć nerwy z drutu, a serce z glazu, by wysłuchać bez wzruszenia historii ataku na bagnety opowiadanej przez uczestników.

A kogóż nie wzruszy taki wyjątek podsłuchanej rozmowy?.. „tu granat pęka i wszystko zasypuje ziemią, jeden, drugi, trzeci, zgóry lotnik rzuca

bomby, tu się wali, tam się pali, sto sy trupów, a wszystko przy akom panjamentie strasznoego wycia, gwizdu, rechotu karabinów maszynowych i okropnego wrzasku orenbrskiego pułku kozaków i to ciągnę urrral! urrral! z tysięcy piersi.”... A wszyscy dookoła już padli, reszta wzięta do niewoli i jedynie opowiadający legionista żyje i siedzi na ławce w parku Staszicze, — ciągnąc dalej z brawurą rozpoczętą historję.

To też nie dziwnego, że niewiasty, słysząc te straszności, że to nie wszystkie na szczęście podobne są do sufrażystek, błedy i czerwienię się i długo pamiętać będą te dreszcze i wzruszenia zimne i ciepłe, których powodem byli oni — ozdrowieńcy.

Nie jest tak źle w Częstochowie, jak to ludzie mówią, a że pieczywa pszennego zabrakło, to wszak tylko „do odwołania”, jak głosi komunikat urzędowy Komitetu. Ciągła redukcja najkonieczniejszych potrzeb naszych jest zdaje się „conditio sine qua non”, bez którego ani rusz dalej, kto chce doczekać epilogu wojny. Nie należy zaniedbywać utrzymywania stosunków z członkami „komitetu”, kłaniać się grzecznie piekarzowi, rzeźnikowi, mleczarzowi i ich dzieciom, a wegetować można, pamiętając, że nie po to się żyje obecnie, by

się odżywiać, tylko, byle ducha w powłoce ziemskiej utrzymać. Zresztą, każda systematyczna redukcja doprowadza wreszcie do zera, a im wyraźniej zarysowywał się będą kształty tego „kółka”, tem śmielej można mówić o pokoju.

Ot warszawianie mają o wiele gorzej, bo od kilku dni, zawiesiło czynności 31 kinematografów i cóż począć mają nalogowi ich bywalcy?

A u nas? Trzy teatryki dają nam wszelkie rozkosze ekranowo-sceniczne a występy „tej miary artystek” (dosłownie) co p. Tokarska, benefisy co kilka godzin, wreszcie podrygi kilkuletniego berbecia w Paryskim, każą przypuszczać, że zbliża się chwila, gdy noworodki w poduszkaach wystąpią publicznie, nuąc melodję, którą ich matka i piastunka usypiała: „Morryy! Morrrryy! Ach ty ideale mój...”

— Straszna kobieta ta Tokarska! zalił mi się tysy znanomy. — Ile razy wejde do „Apollo”, ledwie próg przekrocze, już zdala widzi mnie i wola: „Gdzie sąs! Ję! Ja chce tyssych” i wyciąga do mnie ręce. — A wtedy mi zona tysa czaszkę urwać chce i każe mi się przyznać, czy ja naprawdę nie znam tej sprosnej kobiety.

— Przyznaj się, może ją znasz z Warszawy?

— Zazdrosna kobieto uspokój się,

niedziela (21 bm.), wtorek i środek, od 10 rano do 12 w poł. i od 3 do 4 po poł. w szkole głównego nauczyciela p. Jezierskiego na ul. Krakowskiej 24. Do szkół Opieki pierwszeństwo mają dzieci, które w zeszłym roku do tych szkół uczęszczały. Przyjmowane będą dzieci do wszystkich czterech oddziałów.

Również, wzorem roku zeszłego, otwarty będzie przy ul. Krakowskiej 24 oddział wyższy—5, do której przyjmowani będą chłopcy i dziewczęta, posiadający świadectwa z ukończenia szkoły elementarnej lub na zasadzie egzaminu.

Zapisy do szkół w dzielnicach św. Barbary i Częstochówki odbędą się w tych samych dniach w szkole p. Brzankowskiej—ul. św. Barbary 86.

Widowisko studenckie.

Jak już pisaliśmy, we czwartek 24 bm., w teatrze Paryskim odbędzie wielkie widowisko studenckie, na którego program prócz znakomitej komedji Ostrowskiego „Łapownicy“, złożą się żywe obrazy, uosabiające wszystkie wydziały uniwersytetu. W widowisku prócz studentów uniwersytetu i politechniki wystąpią w rolach kobiecych najlepsze siły amatorskie naszego miasta w osobach pp. Egerowej, J. Grochowskiej, Soolerajówny i B. Kittlówny

Nad całością czuwa specjalny komitet akademicki. Ofiarował też swoim kosztem udekorować salę teatru i foyer roślinami egzotycznymi dr. J. Markusfeld. Prócz tego komitet przystąpił do sprzedaży emblematami narodowymi.

Kradzież.

W Znająkusowi ul. Panny Marii 48 skradziono onegdaj spodnie czarne wartości rb. 18.

Wydział finansowy przy R. O. m. Czest.

Przy R. O. m. Cz. tworzy się wydział finansowy, który będzie odbywał przynajmniej raz na miesiąc rewizję kasowości i prowadzenia ksiąg w kasie, burze, buchalterji zarządu R. O. m. Cz., jak i we wszystkich kuchniach o czem będą robione adnotacje w specjalnych ksiązkach.

patrz przecież ona wszystkich ty-szych zaczepia!

O teraz bawiała Morycem jakiegoś pana w mundurzel

Chwała Bogu, że już wyjechała pogromczyni tyszych, będzie można już chodzić bezpiecznie do „Apollo“, bez narażenia się na pośmiewisko.

Choć przekonac się nacocznie o rozmiarze biedy w Częstochowie, do konalém wywiadu z człowiekiem, który przed wojną uchodził za bogacza, mianowicie z dziadem podjasnogórskim.

Zastalém go opartego o słup czarno-żółty. Na wszelkie pytania moje nie nie odpowiadał, tylko wskazywał na łachmany. Wreszcie oświadczył uroczyście, że przez dwa dni zarobił tylko 7 groszy. Oprócz tego, co najsmutniejsze, powiedział mi, że jest tylko jeden porządny człowiek w całej Częstochowie. Jest nim pan, który, co niedziela daje 4 grosze każdemu dziadkowi. Oto jeden, dostownie jeden, porządny człowiek w całym mieście!

Czy nie należałoby ująć „in flagranti“ dobroczyncę i ustawić w oszklonej szafie w centralnym punkcie miasta, by wyglądem swym przypominał, że byli niegdyś w Częstochowie porządni ludzie, których wojna wymiotła, a reszta jest diabła warta.

Gryf.

Wydział tworzyć będzie 5 członków z prezesem, lub wice-prezesem zarządu R. O. na czele, jak to ma miejsce we wszystkich sekcjach.

Zwaleniada legitymacja.

Niewiadomy znalazca złożył w naszej redakcji kartę na chleb nr. 823, zgubioną przez p. Leonarda Łowickiego, Szkolna nr. 6 na ławce w Alei. Prawy właściciel za udowodnienie zechce ją odebrać.

Gęsi giną.

Mordka Efraim tuczył sobie 2 gęsi, które tyjąc niepomiernie radowały właściciela budząc w nim apetyt. Jednak zwolennicy zasady; co twoje, to i moje, nocą wczorajszej skradli Efraimowi obiadwie gęski wartości rb. 8.

Zarząd przymusowy majątków donacyjnych.

Rozporządzeniem Naczelnika Administracji przy General-Gubernatorstwie Warszawskiem z dnia 4 sierpnia 1916 szereg dóbr donacyjnych, w powiecie częstochowskim czyli skonfiskowanych po powstaniu 1863 przez rząd rosyjski zesłanym na Sybir prawnym właścicielem i oddanych na własność za zasługi „w usmirenji polskiego miatleza“ różnym oficerom i urzędnikom rosyjskim—wzięty został pod zarząd przymusowy, przy czem zarządca mianowany został rze czoznaczwca rolniczy pow. częstochowskiego właściciel dóbr rycerskich nadporucznik von Laffert.

Takich skonfiskowanych dóbr w samym powiecie częstochowskim jest 29, mianowicie: Kłobucko z młynem Kłobuckim będące w wladaniu spadkobierców hr. Hubineta, Dźbów, Kamiień, Hutki i Rększowice Elżbiety Gołowczowej—Mirów spadkobierców generała Aedena, Grabówka, Kalej i Gorzelina księżny Elżbiety Czerkaskiej, z domu Żałajskiej—Poczesna, Adamów, Borek, Lepisz, Młynek i Michałów, Elżbiety księżniczki Teniszew—Mokra, Rembielice, Opatów i Dankowice, generała hr. Mikołaja Hajdena, Kamięszczyzna, Zwierzyniec i Jeleniec pułkownika Jerzego Muchanowa—Panki i Zajacki kapitana Konstantego Geczewicza—Rybno i Kluczo pułkownika Mikołaja Drejtera, Łysiec Lepeczowa oraz Klepaozka handlarza hurtowego Hertza.

Z wycieczki do Białej.

nap. Stanisław Rumszewicz.

IV.

Wchodzimy do wsi Biała Górna. Drogowskaz informuje, iż jesteśmy w pow. częstochowskim, w gm. Kamyk we wsi Biała Górna liczącej 79 dymów, a 215 dusz, że do Częstochowy 7 wiorst, do wsi Ligota (za miast Lgota) 2 w., do wsi Kamyk 3 wiorsty, do wsi Kuźniczka 8 w., do Kiedrzyzna 4 w. Obecnie wiorsty prze-roblono na kilometry.

Po lewej stronie drogi omentarz wiejski na prawo łąka szmaragdowa, przez którą Białka przepływa. Pośrodku łąk, odrzyna się ciemno-zielona, gęsta kępka lipiolo., tworzących jakby wysepkę na 2-3 łokci wzniesioną nad poziom łąk. Z drzew wytłania się mafa drewniana o dwóch kondygnacjach wieżyczka i dach kościoła św. Stanisława Biskupa.

Przed kościołem dzwonnica o charakterze polskim z tak zw. zastrzałami nadbudującymi arkady. We drzwiach dzwonnicy zwracają uwagę oryginalne zawiasy w kształcie żółwia. W dzwonnicy krzyż drewniany, który wisiał przedem na zewnętrz-

nej, szczytowej ścianie za prezbiterjum. Piękna jest tu twarz Ukrzyżowanego, na której rozlany jest wyraz dobroci.

Obok stary obraz przedstawiający Zbawiciela z łacińskim napisem: „Ince Homo“ (Oto człowiek).

Kościół ogrodzony murem, w 4-ch rogach ogrodzenia mał fkie kapliczki o daszkach barokowych, w nich znajdują się kwadratowe wgłębienia do świętych obrazków, zamykane na okiennice.

Kościółek modrzewiowy z ciekawym, wysuniętym okapem dokoła prezbiterjum i kościoła. Zręby kościoła zewnątrz obite deskami. Prezbiterjum okalają deski stare, toczone przez robactwo. Za prezbiterjum krzyż na nim nieudolnie wykonana figura Chrystusa, zwłaszcza ręce, niżej wyryty napis „Memento mori“ (Pamiętaj o śmierci). Przed wejściem do kościoła malowidło jakiegoś białskiego malarza.

Dzięki uprzejmości proboszcza ks. Walutycza, mimo spóźnionej pory zwiadziliśmy wnętrze kościoła. Na arkadzie wejściowej wryto rok wybudowania kościoła—1713. W głównym ołtarzu dobry obraz na drzewie wyobraża św. Stanisława Biskupa, wskrzeszającego Piotrowinę. Biskup odziany w kapę srebrną i taką mitrę, trzyma srebrny pastorał. Suknia biskupia wykonana dziwnie subtelnie i miękko, posiada wysoką wartość artystyczną. Zasłonę Chrystus na krzyżu

U stóp krzyża klęczy Matka Bolesna. Obraz zeszpecony przez nieumiejętne odnawianie.

Doktor PAWEŁ BRONIAŃSKI
w Częstochowie przeprowadził się na ulicę Panny Marii Nr. 21 obok Teatru Paryskiego.
ChOROBY SKÓRNE I DROG MOCZOWYCH. Przyjmuje od 9-12 rano i od 4-7 po poł. Pante od 12-1 po poł.

Licytacja przymusowa.

W wtorek dnia 22 Sierpnia r. b. przed południem o godzinie 9-11 będą sprzedawane za natychmiastową gotówką zaplata w lokalu fanowym, na podwórzu domu w Nowym Ryнку № 1: rozmaite meble, zegary maszyny do szycia domowe i kuchenne sprzęty.

Naozelnik Powiatu.

Nauczycielka muzyki uczenia Konserwatorium Krakowskiego, profesorów Szopskiego, Zalewicza i Ebell'a udziela lekcyj pod przystępnymi warunkami ulica Teatralna Nr. 9 parter na lewo. 518-

Otwieram stange dla ucni, którym za-pewnia się opiekę rodzielską oraz życie dostatnie i zdrowe. Ulica Teatralna Nr. 17 J. Grudzińska. 581-

Zginął kwit lombardu Kasy Pożytkowo-Oszczędnościowej Nr. 21250. 603-

Niemie stuczonych naczyń. Znako-mity środek do klejenia fajansu porcelany szkła w składzie aptecznym Aleksandra Hoffmanna Stary Rynek 21. 617-

Przyjmuję Uczni i Uczennice na stange z całodziennym utrzymaniem Mleczarnia Skrzydłów Teatralna 616-

Magazyn Mebli Panny Marii nr. 12 poleca g-towe meble Stoly Krzesla Otmany Szafy Bieliznarki Burki, i. t. p. 610-

Rubli kilkanaście tysięcy posiadam w gotówce. Postukuje pewnego interesu **Pragnę nabyci hypotekę № 1 i Oferty w „Głosu“** dla J. W-ski 612-

Potrzebna zrasz siołna młoda i zdrowa kucharka wiadomość ul. Panny Marii 88 Paroszkowice 612-

Zginął paszport wydany przez powiat m. Częstochowy na imię Romana Chłonda 615-

Zolęta księżeczka wkladowa Kasy Poż. Oszczędnościowej Jana Gawrońskiego Nr. 8853 612-

Teatr „PARYSKI” ul. P. Maryi 19.

Program od 19-go Sierpnia 1916 r. i dni następnych.
Dzisiaj nadzwyczajny program! — Dla dzieci do lat 16 wstęp wzbroniony

Ta druga...

Wspaniała tragedia życiowa w 4-ch wielkich częściach.

Riedy ojciec ze swym synem..
Arcywesoła komedia w 3-oh częściach.

Zima w Szwecji
(Zdjęcie z natury)

Sensacja! NA SCENIE! Sensacja!

Nad program: na żądanie publiczności ostatnio 2 dni
t. j. w Sobotę 19 i Niedzielę 20-go Sierpnia 1916 roku.

Występy mełogo „Jasia” z kinematografu. z nowym repertuarem!
Ośmioletnia najmłodsza w świecie kupiecka **Dina König** w przejeździe z zagranicy wystąpi z polsko-niemieckim zupełnie nowym repertuarem.

w „Apollo” **PALAIS de GLACE** ul. Panny Maryi 12.

Dzisiaj i dni następnych

Życie Artysty

Arcywesoła farsa

DIAL KONCERTOWY oraz **BALET**

Miłość XX wieku komiczna operetka w dwóch odsłonach
z udziałem całego personelu

8-mie kl. Gimnazjum Żeńskie

Chrzanowskiej

Częstochowa Teatralna 9.

Egzamina 1-go września. Lekcje 9-go września. Zapisy przyjmuje kancelarja szkoły codziennie od godziny 10 i pół do 12 i pół. Nowe zgłoszenia po 28 sierpnia przyjmowane nie będą.

Kursy robót ręcznych dla kobiet

Józefy Jarnuszajewiczowej i Marii Jacobsonówny

w Częstochowie.

Od 1 Września r. b. utworzone zostaną kursy robót ręcznych dla kobiet, w zakres których wchodzić będzie: króci i szybie dla użytku domowego, rysunki i malarstwo w zastosowaniu do robót ręcznych, wszelkie roboty praktyczne, artystyczne i hafty, oraz laubzega i wypalanie na drzewie.

Zapisy uczennic i bliższe szczegóły udzielane są codziennie ul. Szkolna № 9 m. 5 od godziny 4—8 po południu.

Roczne Kursy Handlowe

W. Nassalskiego

w Częstochowie

Specjalne Kompletty zajęć praktycznych i korespondencji handlowej niemieckiej i francuskiej

Informacji udziela i zapisy przyjmuje kancelarja Kursów ul. Teatralna № 23 m. 3 w dnie powszednie od godziny 8-jej i pół. do godziny 4-jej i pół po południu. Wykłady rozpoczają się 6 Września.

4 klas. Pensja Żeńska

(Progimnazjum)

Emilii Jurkowskiej

w Częstochowie

ul. Panny Maryi № 42.

Zapisy uczennic codziennie od 12

do 4 początek lekcji 4-go września 1916 r.

Kursy dla Ochrońniarek i Freblanek

oraz Zakład Freblowski

Jadwigi Lucht - Michalskiej

w Częstochowie, Piłkarska 6, parter

przyjmuje zapisy uczennic i dzieci codziennie od 10 rano do 6 po południu

Początek roku szkolnego dnia 4-go września 1916 roku.

500 marek nagrody kto wkaże miejsce skradzionej pary koni klasz. maści gniadej lat 7 wyoka ogierek maści gniadej lat 1 i pół wiadomość Administracja Gońca Częstochowskiego. 593—

Sprzedam harmonję chromatyczną nową 24 basy 49 klawiszy Franciszek Niwecki ul. Św. Barbary 46. 401—

Teatr „**ODEON**” ul. P. Maryi

Program od czwartku 17 do poniedziałku 21 Sierpnia.

Zgubne WPLYWY

Wybitny dramat z życia 3-oh częściach

BAL MASKOWY (komiczny)

Dolina Gerio (z natury)

Przemysł drzewny na Węgrzech
(z natury)

Sufrażystka (kom. ameryk.)

MARXI POZTOWE (fantazja)

Ceny miejsc zwykłe. — Szczegóły w programach

Szkoła Rzemiosł
dla kobiet

Stanisławy Ligęzówny

w Częstochowie, Teatralna 28.

Króci, szybie ręczne i maszynowe, haft białe, kolorowy i artystyczny, oszycanie awokajna, deseniowe, roboty klocekwa tiulowa, szydełkowe, krzyżowe, na drutaob, na siatce gobeliny, aplikacje, point lace, wyroby z rajli, guzikarstwo. Słójd drobny, włórkowy, papierowy, sznurkowy, słomiany, drewniany, gliniany, wyrzynanie, wypalanie, rysunki praktyczne, kopjowanie se wzorów, kompozycje własne w zastosowaniu do wszelkich robót Kwiaty. Malowane na szkle, drzewie, skórze i materiałach. — Szczotkarstwo. Zapisy przyjmuje codziennie od 9 r. do 7 w.

Kursy Handlowe przy Stowarzyszeniu Pracowników Handlowych i Przemysłowych m. Częstochowy

Zapisy na nowy rok szkolny przyjmuje się codziennie oprócz dni świątecznych w lokalu Stowarzyszenia ul. Piękna 6 od 6-tej do 7-mej p. p. Termin zapisów do 20 Sierpnia r. b. Zarząd.

LEKARZ - DENTYSTA

Michał Grejniec

w Częstochowie

ul. Panny Maryi № 10.

Choroby zębów i jamy ustnej. przyjmuje codziennie od 8-1 i od 3-7 wieczorem.

Kursa dla Ochrońniarek i Freblanek

oraz Zakład Freblowski

Stanisławy Ligęzówny

w Częstochowie, Teatralna 28.

Przyjmuje zapisy pań i dzieci codziennie od 9 rano do 7 wieczorem. Rozpoczęcie zajęć dnia 2-go września 1916 roku.

Dwuletnie

Kursy pedagogiczne

przy Tow. Opieki Szkolnej

Codziennie od godziny 10—12. odbywają się zapisy kandydatów i kandydatek na kursy pedagogiczne w kancelaryi Gimnazjum Tow.

Opieki Szkolnej przy ul. Teatralnej. Na I-szy kurs — wymagane świadectwo z 4-ch klas.

Na II-gi kurs — wymagane świadectwo z 5-clu klas.

Kandydatki będą przyjmowane w wieku lat 16-stu.

Kandydaci będą przyjmowani w wieku lat 17-stu.

Wpis wynosi miesięcznie — 5 rub.

Redaktor i wydawca: r. D. Wilkoszewski

Kierownik Literacki F. J. Gałdański

Odbito we własnych zakładach drukarskich „Gońca Częstochowskiego”